

PATRONAT D'ESTUDIS OSONENCS

CRÒNICA 2016

ARQUEOLOGIA

Els treballs arqueològics a la comarca d'Osona durant l'any 2016 confirmen l'increment de l'activitat iniciada en els darrers anys. I, si bé aquest és moderat, també és sòlid i remarcable en el cas de la ciutat de Vic. Aquestes activitats centrades en l'àmbit privat i industrial s'han complementat amb els programes de recerca. Cal recordar que fins al 2017 són vigents les actuacions de recerca programades i subvencionades pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 2014-2017. Institucions com el Museu de l'Esquerda i la Fundació Privada de l'Esquerda, el Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses i les entitats com el CIAO o el Centre d'Investigacions Arqueològiques d'Osona, l'AcuCall o Associació Cultural del Camp de les Lloses, i el mateix Patronat d'Estudis Osonencs ofereixen diverses activitats associades a la difusió de l'arqueologia osonenca.

Excavacions arqueològiques

Al llarg de 2016, i amb el suport de les informacions facilitades pel Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya,¹ s'ha intervingut en 48 jaciments o punts d'expectativa arqueològica, dels quals 35 corresponen a permisos d'excavació preventiva; 12 són intervencions associades a projectes de recerca, i 1 és una intervenció d'urgència.

Excavacions programades

Són les intervencions arqueològiques motivades en el marc d'un projecte de recerca es troben en curs d'execució en el marc de les actuacions de recerca

1. Volem agrair a l'arqueòleg territorial Antoni Caballé i Crivillés, del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, l'ajuda i informació facilitada per a la realització d'aquesta crònica. Així mateix volem agrair a Albert López Mullor, Àngels Pujol, Antònia Diaz, Albert Pratdesaba, Pau Alberch i Arnau Garcia i també a les empreses d'arqueologia InSitu, Àtics, Actium, Triade i Arqueòlegs.cat les dades procedents de les seves intervencions.

de la Generalitat de Catalunya (2014-2017). Cal destacar que es tracta de projectes interdisciplinaris on participen estudiants de totes les universitats catalanes i altres de procedents de l'àmbit internacional. Els principals resultats per jaciment es poden desglossar en:

L'Esquerda (Les Masies de Roda de Ter): La intervenció d'enguany s'ha centrat en l'excavació en extensió a la zona de la muralla carolíngia i medieval. En aquest punt s'ha documentat una poterna, un conjunt de sitges, uns nivells d'argamassa, probablement associats a la construcció o refecció de la muralla, i l'existència de diverses construccions de planta rectangular d'època ibèrica i que foren reaprofitats posteriorment. La complexa seqüència d'estructures muràries en aquest punt indica la seva continuïtat d'ús i aprofitament durant centenars de segles configurant una trama urbana de gran interès. En relació amb l'assentament ibèric (segle V aC) s'ha comprovat que el poblat no era tan petit com es pensava. Aquesta actuació també ha permès consolidar la informació en relació amb l'extensió del primer assentament datat de final de l'edat del bronze (segle X aC) i primera edat del ferro amb la troballa de materials d'aquestes cronologies en punts força allunyats entre ells, especialment en la zona a ponent del poblat, sobre el riu Ter. Els treballs s'han realitzat tant dins l'àmbit de les actuacions programades dins les pràctiques de grau de la Universitat de Barcelona com de les preventives en tasques de restauració i conservació. Aquest any s'ha celebrat també el 40è aniversari d'excavacions a l'Esquerda. Treballs dirigits per Imma Ollich, Montserrat de Rocafiguera, Oriol Amblàs.

Camp de les Lloses (Tona): Els treballs de recerca d'enguany s'han centrat en dos edificis de l'assentament, on en un d'ells fa tres anys es va descobrir la presència d'un *gladius hispaniense* (una espasa). Associat a aquestes instal·lacions s'han recuperat diversos materials arqueològics on destaquen dues monedes romanes en curs d'estudi. El material principal és la ceràmica on destaca la producció campaniana en bon estat de conservació. A nivell estructural és important la troballa d'estructures de combustió o llars de foc, així com un abocador. Els treballs comprenen les pràctiques del grau d'Arqueologia de la Universitat de Barcelona. Treballs dirigits per Montse Duran. Per iniciativa municipal, la Diputació de Barcelona ha realitzat el projecte bàsic d'ampliació del Centre d'Interpretació del Camp de les Lloses de Tona. Concretament, aquesta ampliació inclou una nova sala d'exposició permanent, un magatzem per a peces arqueològiques, una sala polivalent per a reunions, xerrades i biblioteca, un espai de treball intern i un taller per a la restauració del material arqueològic.

Conjunt monumental del Castell de Besora (Santa Maria de Besora): La intervenció s'ha centrat tant en la part de necròpolis on es complementa amb estudis específics i també s'ha treballat en les àrees d'actuació endegades en les campanyes anteriors. Aquesta correspon a la zona de l'església de Santa Maria o zona 2. També s'ha treballat a l'esplanada meridional del castell o zona 3. Enguany estava programada la 9a edició del curs de Paleopatologia que organitza el GROB (Grup de Recerca en Osteobiografia de la Universitat Autònoma de Barcelona) en col·laboració amb l'Hospital Universitari del Sagrat Cor de Barcelona i l'empresa Atics SL. En aquesta ocasió la temàtica ha versat en paleopatologia infantil.

L'objectiu principal és el de donar una formació bàsica en paleopatologia, basada en l'experiència en el camp i el laboratori. Treballs dirigits per Marta Fàbregas i Cesc Busquets.

Cova de les Pixarelles (Tavertet): La intervenció arqueològica a la Cova de les Pixarelles s'ha centrat en l'ampliació de la superfície excavada i en la continuació de les tasques d'arranjament i adequació de la cavitat iniciades l'any anterior. Aquests treballs han permès recuperar un nivell de neolític mitjà amb abundant material, principalment adscrit a restes arqueozoològiques, faunes amb traces de consum i fragments ceràmics associats a contenidors de mida mitjana de ceràmica feta a mà. Treballs dirigits per Ramon Álvarez.

Pla del Castell (Tavertet): Els treballs al recinte murari s'han centrat en l'excavació en extensió en dos punts ben localitzats del recinte, completant els treballs de l'any anterior. En aquesta intervenció s'ha pogut recuperar un espai d'habitació adossat a la muralla ibèrica i format per una habitació de planta rectangular delimitada per murs de pedra i tovet. Aquest recinte està associat a un paviment de pedres identificat com un possible carrer de sortida del recinte. A l'altre espai d'actuació s'ha documentat un altre nivell de paviment o carrer de cronologia ibèrica indeterminada i un nivell per sota, amb abundant material, si bé molt fragmentat, que aporta una cronologia relativa de bronze mitjà i final. Treballs dirigits per Anna Gómez Bach.

Dolmen de Sant Corneli (Tavertet): Els treballs en el conegut dolmen situat al costat de l'església de Sant Corneli s'han centrat en fer-ne una documentació gràfica i fotogràfica. Aquestes tasques s'emmarquen en el projecte de recerca del professor Miquel Molist. Treballs dirigits per Ricard Arnaiz, Irene Peix i Erik Villarroya (Universitat Autònoma de Barcelona).

Pineda de la Serra (Tavertet): Els treballs de localització d'estructures dolmèniques ha fet necessària una prospecció a la zona de la pineda de la Serra, entre el mas la Serra i el mas el Sunyer. Aquesta actuació s'emmarca en el projecte de recerca del professor Miquel Molist. Els treballs es troben en curs de realització. Treballs dirigits per Ricard Arnaiz, Irene Peix i Erik Villarroya (Universitat Autònoma de Barcelona).

Prospecció a l'àrea megalítica de Tavertet. (Osona): El marc del projecte de recerca dirigit pel professor Miquel Molist (UAB) ha permès geolocalitzar el conjunt de dòlmens de Tavertet. Aquesta actualització de les dades s'ha completat amb documentació gràfica que permetrà generar noves dades per a l'estudi del fenomen megalític a la comarca d'Osona. Treballs dirigits per Ricard Arnaiz Guiu (Universitat Autònoma de Barcelona).

Sant Sebastià (Santa Eulàlia de Riuprimer / Vic): Els treballs de documentació i prospecció a la zona de Sant Sebastià tenen per objectiu la localització d'estructures que es puguin relacionar amb una ocupació d'època ibèrica o romana. La presència de diverses estructures muràries permet proposar uns resultats positius. Aquests treballs han estat dirigits per Roger Sala i Carles Padrós.

Pla de Sant Julià (Sant Martí de Centelles): Els treballs arqueològics en aquest punt es van centrar en un petit sondeig exploratori a la zona de Valldeu amb

l'objectiu d'intentar confirmar l'existència d'un jaciment medieval sobre el qual existeixen referències en documents i notícies d'alguna troballa aïllada. En el primer sondeig s'ha localitzat alguna estructura, però sense elements que ens indiquin cronologia. Els treballs es troben en curs de realització. La intervenció forma part d'un projecte dedicat a l'Alt Congost, treballs que s'han centrat a Aiguafreda (Vallès Oriental). Treballs dirigits per Arnau García Molsosa ((ICAC).

Puig Ciutat (Oristà): La intervenció s'ha centrat a destapar un dels àmbits domèstics de l'assentament excavat en campanyes anteriors, amb l'objectiu de procedir a la seva consolidació, restauració i museïtzació. Aquesta última s'ha completat amb la col·locació d'un panell informatiu al costat de l'estructura, que permet integrar-la en el recorregut fixat per visitar el Parc Arqueològic. Treballs dirigits per Carles Padrós Gómez, Àngels Pujol Camps, Eulàlia Ribó Capellà (tècnica restauradora) i Roger Sala Bartrolí.

Excavacions preventives: Són aquelles intervencions que tenen lloc en el marc d'actuació dels projectes urbanístics, immobiliaris o de rehabilitació d'edificis. Es realitzen prèviament a les obres i són finançades pels diversos promotors ja siguin aquests públics o privats.

Bòbila Baucells. Pla Parcial Urbanístic sector H (Balenyà): Continuació dels treballs endegats l'any anterior. El control efectuat de tots els moviments de terres i construccions en el marc de la construcció de les naus de l'empresa Bon Preu SA a la zona de l'antiga bòbila Baucells va permetre documentar diversos nivells de sedimentació argilosa, un d'ells corresponent possiblement a un nivell paleolacustre. Els enterraments documentats prèviament en aquella zona devien desaparèixer amb la mateixa construcció de la bòbila o bé amb les successives ampliacions, de les quals no es va realitzar seguiment arqueològic. Resultats negatius. Treballs dirigits per Albert Pratdesaba.

El mas Garet de Baix (Balenyà): Aquesta masia és una construcció amb orígens medievals que ha anat evolucionant fins a l'actualitat. La intervenció arqueològica s'ha realitzat amb la metodologia habitualment anomenada «d'arquitectura vertical». La lectura de les parets i l'estudi històric del lloc ha permès elaborar un esquema evolutiu de la construcció. Treballs dirigits per Antònia Diaz i Bibiana Agustí, IN SITU, SCP.

Montgròs (El Brull): En aquest jaciment s'ha continuat treballant a migdia de la porta del recinte, on hem comprovat, un cop més, l'absència de la segona muralla (de cap al 300 aC) i l'ús ininterromput de la primera muralla, des de l'accés a l'extrem sud de la fortificació, entre el 450 i el 200 aC. També hem acabat de definir la torre (núm. 7), identificada l'any passat al costat sud de la porta, i una estructura al davant seu, a manera de barbacana. S'ha realitzat un treball de camp a l'estiu i una preventiva des de mitjans de setembre a final d'any. Direcció: Albert López Mullor, amb la col·laboració de Xavier Fierro Macià i de Xavier Pascual Marquès. Diputació de Barcelona.²

2. El Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona ha col·laborat també en l'excavació del Camp de Lloses de Tona amb la contractació d'una arqueòloga auxiliar.

Can Rabaseda i la Casa de Dalt (Can Faust) (El Brull): Els treballs realitzats s'han centrat en la documentació gràfica de les estructures dels dos edificis i la realització de fins a 9 cales parietals, 5 a Can Rabaseda i 4 a la Casa de Dalt i 2 sondejors al subsòl, un a l'antiga cuina de la Casa de Dalt i l'altre a l'exterior de la mateixa. Can Rabaseda és una construcció de planta quadrangular, d'uns 174,28 m² formada per dues plantes i tres cossos, els quals se subdivideixen, per la seva part, en diversos àmbits. La primera fase de l'edifici correspondria a un habitatge senzill, de forma rectangular, de 7,3 m de llargada per 4,7 m d'amplada. S'hi accediria pel portal de la planta baixa, directament a l'antic menjador, i una escala interior, situada a la cantonada oest, possibilitaria l'accés a la primera planta. La segona fase respon a la reconstrucció i modificació de l'edifici primitiu, després d'haver sofert una destrucció parcial, que va afectar sobretot els murs nord-est i nord-oest. A més a més es poden observar dos arranjaments elaborats amb una factura semblant, a més de l'obertura d'una finestra a la primera planta. La tercera fase correspon a la construcció d'un cos adossat a l'oest de l'edifici primitiu. La Casa de Dalt és un edifici trapezoidal, d'uns 187,41 m² format per per dues plantes i tres cossos, els quals se subdivideixen, per la seva part, en diversos àmbits. La primera fase de l'edifici correspondria a una estructura agrícola. La segona fase correspon a la construcció d'un segon cos, del qual formen part la cuina i el forn, amb una datació *ante quem* 1784. La tercera fase correspon al tancament de les dues estances petites, adossades a la cuina, corresponents al magatzem i a l'antic bany, com també al tancament del cos de la segona fase. Treballs dirigits per Tatiana Piza Ruiz (Arqueòlegs. Cat. SL).

Església de Sant Fruitós de Quadres (Gurb): Els treballs de seguiment de l'adequació de l'església de Sant Fruitós ha portat a la realització d'estudis previs i sondejors per tal de seqüenciar l'edifici i conèixer la seva evolució arquitectònica. Els resultats se centren en els nivells medievals de construcció i funcionament del recinte. Treballs dirigits per Eduard Píriz i González (Diputació de Barcelona).

L'Esquerda (Roda de Ter, Masies de Roda): Treballs de documentació, consolidació i restauració de les restes muràries recuperades al jaciment a la zona de la fortificació del poblat, zona de la muralla medieval. Treballs dirigits per Imma Ollich, Albert Pratdesaba i Jordi Gibert.

Teuleria del Castell d'Olost (Oristà): S'ha documentat l'evolució d'un forn d'obra tradicional fins a convertir-se en una teuleria semimecanitzada. El forn original, fet de pedra, era format per una cambra de combustió doble proveïda de dues boques d'accés, i una cambra de cocció en canó. Al llarg del temps, al seu entorn es van anar definint diversos àmbits de funcionalitats variades: àrea de pastar, assecadors, plaça, etc. Durant els anys vuitanta del segle passat, es van introduir màquines propulsades per un motor de camió i un complex sistema d'embarrats i corretges, que permeteren mecanitzar part del procés de producció. Treballs dirigits per Àngels Pujol Camps.

Carrer Sant Bartomeu Travessera BV-5224. Entre PK 5+860 i 5+990. (Torelló): Les obres de condicionament del carrer Sant Bartomeu de Torelló motivà una intervenció arqueològica centrada en el seguiment i el control dels moviments de terres provocats en el subsòl. L'excavació de cinc rases al llarg del vial no ha documentat cap troballa arqueològica, per tant es considera que els resultats són negatius. Treballs dirigits per Antònia Diaz, IN SITU, SCP.

Plaça Nova, número 16 (Torelló): El control dels rebaixos de terres i rases de fonamentació realitzats en aquesta plaça afectaren nivells geològics. La presència dins de l'àmbit de la sagrera feia pensar que possiblement es trobarien enterraments, tal i com va passar a les obres de remodelació de la plaça Nova i de la plaça de la Vila. Aquesta zona no es va urbanitzar fins al segle XIX i sembla que l'espai funerari d'època medieval i moderna es trobava a la zona de l'absis i al sud de l'església. Durant el mateix segle es va traslladar el cementiri de redós de l'església a l'actual cementiri, prop de l'estació del ferrocarril. L'actuació es va portar a terme al costat nord, si bé amb resultats negatius. Treballs dirigits per Albert Pratdesaba.

Abastament d'aigua potable en alta al Lluçanès. Sector Est (Lluçà, Olost, Perafita, Sant Agustí de Lluçanès, Sant Bartomeu del Grau, Sant Boi de Lluçanès i Sant Martí d'Albars): La intervenció ha consistit en l'estudi documental i la prospecció superficial de tota l'àrea afectada pel projecte d'instal·lació d'una canonada entre diversos dipòsits d'aigua preexistents a l'àrea oriental del Lluçanès. Un cop iniciats els treballs s'ha dut a terme el seguiment i el control dels moviments de terra derivats de les obres. La intervenció arqueològica ha permès detectar dos trams de via, l'un corresponent a un tram comú entre el camí ramader (ruta de llevant) i el camí ral entre Perafita i Ripoll; i l'altre, a l'antic camí entre Perafita i Santa Eulàlia de Puig-oriol, que podria formar part de l'*Strada Cerdana* que surt esmentada en la documentació altmedieval. Per acabar, s'ha localitzat material d'època imperial romana (ceràmica comuna i material constructiu) en un punt proper a la Blava, que gaudia des de l'antiguitat d'una comunicació privilegiada al marge d'una cruïlla de camins. Treballs dirigits per Àngels Pujol Camps.

Casa Plantalamor - Carrer Dues Soles, 4 (Vic): La intervenció en aquesta finca ha consistit en el desmuntatge d'algunes estructures corresponents a l'edifici actual, documentades durant la primera fase dels treballs. S'ha aprofundit també en aquells punts afectats per l'obra, tasca que ha permès detectar estructures anteriors: un mur d'època imperial romana molt fragmentat associat a un paviment igualment alterat i una sitja d'època medieval. També es va documentar part d'una cisterna, que ocuparia la superfície completa d'un dels àmbits de l'edifici actual, amb el qual molt probablement s'hi trobaria vinculada. L'aflorament d'aigua a una cota relativament alta no va permetre, però, recuperar cap material que informés del moment de construcció de l'estructura hidràulica. Treballs dirigits per Àngels Pujol Camps.

Carrer Nou, núm. 63 (Vic): La intervenció va estar motivada per les obres que s'estaven duent a terme a l'edifici, que requerien reforçar l'estructura amb sis pilars. L'excavació dels forats per col·locar els reforços va permetre detectar diversos nivells de rebliments recents emprats per regularitzar la zona de cara a col·locar el paviment actual. Es va assolir la cota màxima del rebaix necessària per l'obra sense que es detectés cap element d'interès arqueològic ni s'exhaurís l'estratigrafia. Treballs dirigits per Àngels Pujol Camps.

Carrer Major, 24 (Vic-Sentfores): La intervenció ha consistit en el control de l'obertura mecànica d'un forat per instal·lar una piscina al jardí/hort de la finca. Els treballs han aportat resultats negatius des del punt de vista arqueològic, atès

que un cop retirada la capa superficial, de composició orgànica i amb un únic fragment de vora d'un plat de ceràmica Pickman com a material associat, s'ha localitzat el substrat geològic compost d'argiles vermelloses. Excavada en la capa superficial, i sense que s'hagin pogut identificar amb claredat els seus límits, s'ha detectat una fossa amb l'esquelet d'un gos, que molt probablement s'hagi de vincular amb la casa actual. Treballs dirigits per Àngels Pujol Camps.

Rambla de l'Hospital i plaça Gerbert d'Orlhac (Vic): La intervenció ha estat motivada per les obres de reurbanització de la zona, situada immediatament al perímetre exterior del nucli medieval de la ciutat. Els treballs han permès localitzar un petit tram de la muralla medieval a la boca del C/ Sant Just. En un sondeig obert a l'alçada del Portal de Malloles (actual entrada al C/ de la Ramada) s'ha localitzat el que sembla ser l'arrencament de la torre nord del portal i part del mur perpendicular a la porta, que n'estrenyeria el pas, actuant alhora com a brançal. A la plaça Gerbert d'Orlhac s'han localitzat dos paviments d'època medieval i una potent i àmplia capa d'època moderna, amb fragments de rebuig de ferro, que podria correspondre a les deixalles dels tallers de ganiveters i forges de ferro documentats a la plaça Gaudí. Treballs dirigits per Àngels Pujol Camps.

Granja Fontarnau (Vic-Sentfores): El febrer de 2016 es realitzà una intervenció arqueològica a la finca Fontarnau centrada en l'obertura de dues cales que se situaren properes a un dipòsit per emmagatzemar purins construït poc abans. L'excavació registrà un estrat format per terres sense cap interès arqueològic. Treballs dirigits per Antònia Diaz, In Situ, SCP.

Carrer Cardona 7 i rambla del Passeig 34 (Vic): La continuació dels treballs arqueològics i de reforma de la finca situada a la rambla del Passeig, 34, de Vic ha documentat un conjunt d'estructures d'alt valor arqueològic. D'entre aquestes restes destaquem un tram de l'antiga muralla medieval i un mur de cronologia romana bastit amb la tècnica constructiva de l'*spicatum*. Treballs dirigits per Antònia Diaz, In Situ, SCP.

L'Escorial (Vic): Les obres de reforma en l'espai que ocupa l'edifici destinat a secretaria del col·legi L'Escorial de Vic motivà una intervenció arqueològica que no registrà cap estructura d'interès ni material associat. Treballs dirigits per Antònia Diaz, In Situ, SCP.

Mas Russinyol. (Vic): El projecte de construcció d'un dipòsit per emmagatzemar purins a la granja Mas el Russinyol comportà la realització d'uns sondejos arqueològics que no registraren cap element o material arqueològic d'interès. Treballs dirigits per Antònia Diaz, In Situ, SCP.

Carrer de la Ramada, número 21 (Vic): Les obres d'adequació de l'entrada a un local situat al carrer de la Ramada de Vic comportaren una intervenció arqueològica de seguiment que només documentà el tram d'una canalització de cronologia moderna. Els resultats es poden considerar negatius. Treballs dirigits per Antònia Diaz, In Situ, SCP.

Can Manner (Vic-Sentfores): Les obres per a la construcció d'una piscina a la zona de la Guixa preveien control arqueològic. Durant les tasques es va poder observar com l'antiga casa (coneguda com la Fàbrica) va ser enderrocada per a la

construcció de la casa actual (aixecada entorn de la dècada de 1990). El sondeig efectuat va permetre documentar les restes de l'enderroc de l'antiga casa, sense poder determinar estructures ni recuperar materials arqueològics. Treballs dirigits per Albert Pratdesaba.

Rambla Hospital, número 11 (Vic): En el marc dels treballs d'obertura d'una rasa per fonamentar una estructura nova als soterranis de l'edifici que actualment són garatges, quan es va obrir, es va poder observar que el sòl en qüestió era un forjat que cobria roca mare, i que tenia com a ús principal la recollida d'aigües subterrànies. Durant la construcció de l'edifici es van arrasar les possibles estructures arqueològiques, rebaixant la roca mare per fer el garatge soterrat. Resultats negatius. Treballs dirigits per Albert Pratdesaba.

Plaça Paradís, 2 (Vic): Les obres de remodelació de la casa construïda a la plaça Paradís número 2 s'han centrat en la documentació de diversos paviments d'època moderna i en la presència d'un possible pou. Els treballs estan en curs. Treballs dirigits per Jordi Morera Camprubí (Arqueòlegs.cat SL).

Plaça de la Catedral i plaça de la Pietat (Vic): Les obres associades a la instal·lació de dos dispositius per a la subjecció d'un panell d'informació cultural de l'Ajuntament de Vic han posat al descobert noves restes arqueològiques. En el cas de les troballes a la plaça de la Pietat la troballa principal correspon a una estructura excavada al subsòl associada a la gestió de l'aigua i interpretada com a possible *cuniculus*. L'altre panell informatiu, situat a la plaça de la Catedral, va permetre documentar un angle de l'església de Santa Maria la Rodona, ja excavada amb anterioritat. Treballs dirigits per Pau Alberch (Arqueòlegs.cat SL).

Rambla Passeig, 10 (Vic): En el marc dels treballs de reforma d'una finca de la Rambla s'han completat els treballs de documentació d'unes estructures muràries possiblement relacionades amb la muralla medieval que encerclava la ciutat de Vic. Treballs dirigits per Miquel Gea (Actium S.L.).

Carrer del Remei núm. 37 (Vic): Les obres associades a la instal·lació d'un elevador-ascensor en aquesta finca del carrer del Remei van motivar una intervenció arqueològica que ha tingut resultats negatius. Treballs dirigits per Pau Alberch Calm (Arqueòlegs.cat S.L.).

Carrer Santa Maria, 6 (Vic): Els treballs a Can Ricart han permès la realització de diverses actuacions arqueològiques que ja es van ressenyar en anys anteriors (vegeu números anteriors). La darrera etapa de l'adequació i restauració de l'edifici ha portat a un seguiment arqueològic centrat en els paraments tant de l'edifici com del pati. Treballs dirigits per Dolors Codina Reina, Arqueòlegs Girona.

Rambla del Carme, 16 (Vic): Les obres d'adequació de la finca de la rambla del Carme, antiga seu de la Caixa de Pensions, per convertir-la en un edifici habitable va fer necessari un rebaix del terreny del cos principal i el seguiment de l'obertura del forat per a l'ascensor. La presència d'un dipòsit posterior als anys 60 del segle xx va fer impossible recuperar estratigrafia anterior a aquesta cronologia en el forat d'escala. El rebaix del cos principal va permetre documentar la cota del terreny natural format per marga eocènica que ja havia estat parcialment rebaixada a la zona de contacte d'aquest cos amb el carrer. A l'altre costat però, fou possible documentar el terreny natural on recolzava un mur de carreus ben treballats

que conservava una obertura a mode de canalització. Aquesta paret, disposada paral·lela al carrer, ha quedat conservada. Resta pendent la seva atribució en relació amb la muralla medieval. Treballs dirigits per Anna Gómez Bach.

Palau dels Montcada (Vic): En el marc dels treballs de consolidació de les estructures del Palau dels Montcada, i més concretament de l'arcada situada a la paret del mur amb l'església de la Pietat, es van portar a terme els treballs d'excavació dels basaments d'aquest arc. Aquests treballs endegats per la Diputació de Barcelona han permès documentar l'alt grau d'afectació dels basaments del castell en aquest punt. S'han recuperat estratigrafies dels segles XIX (canalització) i XX (excavacions arqueològiques prèvies), una canalització en pedra paral·lela al mur que no ha estat excavada i un retall amb material arqueològic d'època moderna. Treballs dirigits per Anna Gómez Bach.

Hospital de la Santa Creu (Vic): Els treballs de seguiment de les rases prèvies a la construcció d'un pàrquing a l'hospital de la Santa Creu han recuperat part de la necròpolis associada possiblement a l'hospital. Els treballs, encara en curs i de tipus preliminar, han posat al descobert tres nivells d'inhumacions de cronologies d'època moderna i una estructura murària que pot correspondre a la clausura del Morbo. Treballs dirigits per Marta Ramon (Arqueòlegs.cat).

Rambla dels Montcada, 16 (Vic): Les obres de rehabilitació de la finca situada a la rambla dels Montcada i, més concretament, les obres d'obertura d'una piscina a la zona del jardí han permès documentar estructures muràries d'interès arqueològic. L'element més singular és un mur orientat de nord a sud elaborat amb còdols de riu i pedres desbastades. La presència de material d'època medieval i romana evidencien, un cop més, l'existència d'estratigrafies en aquesta zona, situada en una de les terrasses del riu Mèder. Treballs dirigits per Jordi-Maria Gibert Teixidor.

Castell de Milany (Vidrà): Continuació dels treballs de documentació, excavació i prèvia consolidació de les estructures muràries del castell de Milany. Els elements més visibles corresponen a la torre de l'homenatge i diverses estructures que conformen dependències associades al castell. El projecte compta amb el suport de la Diputació de Girona. Treballs dirigits per Marta Fàbregas i Espadaler (Àtics).

Intervencions d'urgència: Són aquelles intervencions que es porten a terme quan es descobreixen restes arqueològiques durant la realització d'una obra o actuació en un indret on no hi havia indicis de la seva existència. S'inclouen en aquesta categoria aquelles actuacions que es fan per protegir punts d'interès arqueològic que hagin sofert algun tipus de desperfecte i necessitin una actuació de caràcter urgent.

La Noguera (Gurb): L'adequació d'un espai agrícola prop del jaciment de la Noguera catalogat com a espai d'enterrament col·lectiu tipus necròpolis amb cistes de lloses del calcolític-bronze ha motivat una actuació d'urgència que ha permès identificar diverses estructures negatives, amb alguns materials associats, que poden pertànyer a aquest jaciment. Treballs dirigits per Esther Medina Guerrero (Àtics).

Altres activitats

Els dies 1 i 2 d'octubre es va celebrar *17è Cap de setmana ibèric*, una iniciativa per a la difusió dels assentaments ibèrics de Catalunya amb el suport del Museu d'Arqueologia de Catalunya i en el marc de la Ruta dels Ibers. El tema escollit per a enguany fou el del comerç fa 2300 anys.

Un any més, els tres assentaments ibèrics de la comarca, el Turó del Montgròs (el Brull), el Casol de Puigcastellet (Folgueroles) i l'Esquerda (les Masies de Roda) han ofert diverses activitats entorn aquesta temàtica.

Al Casol de Puigcastellet les activitats es van centrar, com és costum en aquesta fortificació, en una caminada popular fins al jaciment amb un tast ibèric de productes i un taller de vida quotidiana, amb la caminada de retorn a Folgueroles.

A l'Esquerda es va presentar la nova senyalització del jaciment i es va organitzar un esmorzar de cap de setmana amb un mercat ibèric amb productes, un taller d'encuny de moneda i cistelleria i una visita comentada al jaciment.

En el cas del Turó del Montgròs es va realitzar una visita guiada al jaciment, una visita teatralitzada amb un soldat i una camperola ibèrica que explicaren els productes de bescanvi i els sous dels soldats i un tast i beguda ibèrica.

Els dies 16, 17 i 18 de setembre es van realitzar les *Jornades Europees de Patrimoni de Catalunya*. Com és conegut es tracta d'unes jornades consolidades on es realitzen activitats entorn d'una temàtica concreta, en aquest cas el patrimoni industrial. Cal destacar els 25 anys de celebració d'aquesta iniciativa arreu d'Europa. En el cas d'Osona destaquem les activitats organitzades per l'Ajuntament de Vic, el Patronat d'Estudis Osonencs i el Centre d'Investigacions Arqueològiques d'Osona en relació amb una visita guiada del Molí del Graell i al Molí d'en Saborit per posar en valor el patrimoni industrial de la llera del riu Mèder.

El dia 16 de desembre el Patronat d'Estudis Osonencs va acollir la conferència «Working on Heritage in Danger: From Margat to Krak des Chevaliers», pronunciada per Zsolt Vågner, un investigador de la Universitat Catòlica d'Hongria (PPKE) que forma part de l'únic equip que no ha deixat de treballar a Síria tot i el conflicte bèl·lic iniciat el 2011. La seva recerca emblemàtica al castell del Qalat Marqab (o Margat) s'ha complementat amb la restauració del Krak dels Cavallers, malmès per la guerra. La seva experiència tant científica com personal són un exemple d'actuació i ciència en context de guerra.

Les IV Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central es van celebrar al Museu Diocesà i Comarcal de Solsona els dies 14 i 15 d'octubre de 2016. Amb la seva periodicitat biennal aquestes jornades permeten donar a conèixer i impulsar els projectes de recerca i difusió arqueològica. En aquesta ocasió, el tema monogràfic de les Jornades se centra en la recerca arqueològica duta terme durant els darrers anys a l'entorn del Prepirineu Central Català. Es fa un reconeixement especial a la tasca del Museu Diocesà i Comarcal de Solsona, el Grup de Prehistòria del Solsonès (GPS), el Centre d'Estudis Lacetans (CEL) i el Servei d'Arqueologia Municipal de l'Ajuntament de Solsona (SAMAS), com a entitats vertebradores

de la investigació, preservació i difusió arqueològica al Solsonès. Els treballs realitzats a la comarca d'Osona hi han estat plenament representats en les diverses sessions estructurades cronològicament. Altres activitats complementàries han estat una visita guiada per part de l'equip de la Secció d'Arqueologia del Centre d'Estudis Lacetans als jaciments arqueològics del Poblat de Castellvell i Sant Esteve d'Olius, a part de conèixer els diversos punts d'interès arqueològic de Solsona.

Una de les efemèrides més significatives de l'any ha estat el de la celebració dels 40 anys de les excavacions al jaciment ibèric i medieval de l'Esquerda. Els actes de celebració han estat diversos, complementant tant els actes lúdics com els científics. El projecte de l'Esquerda ha estructurat la recerca a la comarca amb activitats de base arqueològica, històrica, antropològica, social i cultural. La part formativa d'aquest projecte de llarga trajectòria ha ajudat a la formació de molts arqueòlegs d'Osona i d'arreu. La solidesa dels treballs i els resultats són una mostra del potencial de la recerca arqueològica en el marc de dinamització d'un territori. Volem felicitar l'equip dirigit per la Dra. Imma Ollich i la Montserrat de Rocafiguera pels seus treballs i agrair la seva implicació amb la comarca.

Anna Gómez Bach

CRÒNICA METEOROLÒGICA DE L'ANY 2016

L'any 2016 ha estat un any càlid i sec a Osona i a la majoria de les comarques catalanes. En el conjunt de Catalunya, el 2016 ha estat el cinquè any més càlid d'ençà que hi ha registres. Pel que fa a precipitacions, el 2016 ha estat un any sec tot i que la mitjana anual de pluja es va acabar assolint en bona part dels observatoris.

Pel que fa a Osona, tots els mesos de l'any, excepte els de la primavera, les temperatures mitjanes han estat superiors a la mitjana climàtica. L'ambient suau a l'hivern va fer que la majoria dels arbres rebrotessin molt abans del que els tocava. La manca de fred també va fer que les erugues de la processonària sortissin molt abans de l'habitual. Pel que fa a les precipitacions, cal destacar l'absència de pluja des del 3 de novembre de 2015 fins al 7 de febrer de 2016. La falta de precipitació també va fer que al mes d'agost els boscos, sobretot del Vidranès, estiguessin pràcticament tots rostits. La tardor va ser càlida i molt irregular des del punt de vista pluviomètric. Sobresurten els primers dies del mes de setembre, amb màximes superiors als 37 °C, molt altes per l'època i que a Vic suposaren un rècord des de l'any 1950.

GENER

Mes amb temperatures molt suaus els primers cinc dies de l'any, sobretot el dia 4. Més fred el dia de Reis, amb mínimes més normalitzades. Destaquen els dies del 6 al 16 amb un fort vent de l'oest, més propi del mes de març. Del 16 al 22 l'ambient fou més fred i normal per l'època, amb mínimes sota zero; la més freda el dia 17, la més baixa del gener. Pel que fa a precipitacions, poques, la majoria a principis de mes; i un xic que es va recollir amb les boires.

FEBRER

Fou un mes càlid i amb una mitjana 1,5 °C per sobre de la climàtica. La precipitació va estar per sobre de la mitjana, amb tres episodis de pluges que van afectar la comarca. El primer entre els dies 7 i 8; el segon entre els dies 11 i 14, i el tercer, el més important, entre els dies 27 i 28, que van deixar la major part de la pluja del mes. Les temperatures mínimes van ser més baixes durant la segona quinzena del mes. Van predominar les situacions de nord que van deixar força neu al Pirineu. Al Montseny, un gruix d'uns 20 cm també va cobrir l'obaga tot el mes.

MARÇ

La primera quinzena fou freda, amb mínimes de -4 a -7 °C, i amb un parell de dies de nevada al Montseny. Les obagues van restar nevades uns quants dies. La segona quinzena va ser més càlida. Bona part de la precipitació del mes va caure durant la segona quinzena, sobretot els dies 16 i 17. Pel que fa al vent, va ser de moderat a fort amb domini del NW i amb cops de 50 a 65 km/h.

ABRIL

Mes molt plujós amb un total de cinc episodis de pluja, alguns amb més de 30 mm. Ja va començar a ploure els dies 1 i 2, amb ruixats força generals. El segon episodi, de més intensitat, va produir-se els dies del 4 a l'11, amb un focus principal el dia 5 amb més de 30 mm recollits a la majoria dels observatoris. Cal destacar també els dies del 20 al 23 i un últim episodi a final de mes, de manera que la pluja acumulada del mes fou d'entre 70 i 140 mm als observatoris de la comarca. Pel que fa a les temperatures, les mitjanes van quedar mig grau per sota de la climàtica.

MAIG

Aquest mes va ser lleugerament fred, amb algunes mínimes sota zero els primers dies. L'entrada del vent del nord el primer dia del mes, amb cops de 60 a 70 km/h, va deixar l'ambient fred. Els dies del 7 al 16, una depressió va deixar un episodi important de pluja als Pirineus, amb més de 200 mm. A Osona aquest mes de maig deixà poca pluja a la plana de Vic, però molta més al Cabrerès i a les rodalies del Montseny. Cal destacar també el cop de vent del dia 28, que superà els 80 km/h a la majoria dels observatoris.

JUNY

La situació meteorològica d'aquest mes va ser molt variable i amb algunes tempestes. La presència d'aire fred en alçada va afavorir que les temperatures es mantinguessin a ratlla al llarg del mes. Pel que fa a les precipitacions, foren poques i tempestuoses, amb una distribució molt irregular a la comarca. Les més importants van caure al Vidranès, al Cabrerès, al Montseny i als voltants de Collsuspina, amb més de 40 mm en poca estona, sobretot el dia 18.

JULIOL

Aquest fou un mes sec i càlid amb temperatures superiors als 30 °C la major part dels dies. Les temperatures mitjanes foren un grau superiors a la climàtica, amb un ambient calorós, sobretot els últims deu dies del mes, en què se superaren els 37 °C a la majoria dels observatoris. Pel que fa a les precipitacions, foren poques, i la majoria caigudes el dia 27, acompanyades de tempesta localment forta i de distribució molt irregular. Destaquen els 77,0 mm registrats a Sant Bartomeu, 64,7 mm a Olost, 55,2 mm a Vic o 45,8 a la Gleva i a Taradell. Pel que fa al vent, domini del sud amb cops de 30 a 70 km/h, sobretot el dia 20.

AGOST

Les poques precipitacions registrades en els últims mesos, i el fet que la que va caure fos molt mal repartida, i només localment amb intensitat, va deixar un dèficit hídric important al territori. Això, juntament amb les altes temperatures, va provocar que els arbres, sobretot els situats en primalls, acabessin amb la fulla completament seca, deixant els boscos, sobretot del Bisaura i el Vidranès, molt tocats i amb colors propis de la tardor. La mitjana de temperatures del mes va seguir la tònica del juliol, un grau per sobre de la mitjana climàtica una altra vegada. Pel que fa al vent, domini del sud amb cops de 50 km/h.

SETEMBRE

Les masses d'aire càlid provinents del nord d'Àfrica que ens van afectar a començaments del mes van provocar un episodi excepcional de temperatures altes en un mes de setembre, amb rècords històrics per a aquestes dates.

Hi va haver màximes superiors als 37 °C i la mitjana fou altre cop 1,5 °C per sobre de la climàtica. Les precipitacions foren en forma de tempestes i de distribució molt irregular, localment de fortes a molt fortes. Cal destacar les recollides al Vidranès i a la Vall del Ges, amb registres de 57,5 mm a Borgonyà, 59,5 mm a Torelló, 54,0 mm a Vidrà, 44,0 mm a Sant Pere de Torelló i 40,6 a Rupit, ja al Collsacabra.

OCTUBRE

Aquest va seguir sent un mes càlid i amb una mitjana de temperatura un grau i mig per sobre de la climàtica, amb temperatures molt suaus la primera i l'última desena del mes. Pel que fa a les precipitacions, el mes va començar amb uns bons ruixats entre els dies 1 i 6.

La segona tongada de pluges, que fou la més significativa, va enregistrar-se els dies 12, 13 i 14, amb més de 60 mm. Va tractar-se d'una bona llevantada que va deixar la major part de la pluja en dos dies.

NOVEMBRE

La situació meteorològica del mes de novembre va estar marcada pel vent de l'oest en alçada. Això va provocar que la temperatura mitjana quedés altre cop per sobre de la climàtica. De precipitacions en vam tenir un primer episodi entre els dies 5 i 6 amb poca pluja. Un segon episodi, amb pluges fortes i molt fortes i acompanyat de tempesta i calamarsa, va deixar més de 50 mm en diferents observatoris. També va caure una bona pluja al Pirineu, amb més de 200 mm registrats en algun observatori. Pel que fa al vent, fou de moderat a fort, predominantment de l'oest.

DESEMBRE

Un potent anticicló va marcar el mes de desembre, amb un ambient càlid als Pirineus i més fred a la comarca d'Osona. Vam tenir més de 17 dies amb boires que van deixar força aigua acumulada. Les precipitacions van ser poc destacades i molt irregulars, amb un primer episodi a principis de mes, entre els dies 4 i 5; i un segon entre els dies 16 i 20, amb un total d'uns 20 mm; la resta va procedir de la mateixa boira. Tot i la variabilitat de les precipitacions al llarg de l'any, la pluja acumulada va arribar a la mitjana a la majoria dels observatoris, però va caure de forma molt irregular.

Xarxa Meteorològica d'Osona (XMO)
Informació: Manel Dot i Anna Jiménez

El temps a Osona any 2016

Observatori	Dies de precipitació	Litres per metre quadrat								Dies de boira	Graus centígrads						Dies sota zero		
		Pluja		Dia més plujós		Mes més plujós		Mes més sec			Dia més fred			Dia més càlid				Mitjana anual	
		Total	Dia	Mes	Litres	Mes	Litres	Mes	Litres		Dia	Mes	Graus	Dia	Mes	Graus			
Cantonigròs	104	672,6	13	maig	31,5	maig	91,5	gen	3,2										
Centelles	84	616,3	4	abril	39,7	nov	110,9	gen	5,6	36									
Espinelles	135	853,7	5	abril	40,0	abril	230,0	gen	2,4		17	gen	-6,9	30	juliol	35,7	11,83	58	
Folgueroles	114	573,0	23	set	45,0	abril	89,0	gen	2,4	55	17	gen	-5,7	4	set	35,2	13,16	44	
Gurb	89	595,6	13	oct	40,5	oct	87,0	gen	3,5	98	17	gen	-9,8	21	juliol	37,6	14,25	68	
Hostalets de Balenyà	115	711,9	25	nov	52,2	nov	122,0	gen	3,9	54	17	gen	-6,0	20	juliol	36,4	14,13	34	
L'Esquirol	70	652,1	21	nov	30,5	nov	105,5	gen	0,2		0	gen							
La Gleva	75	663,5	27	juliol	40,7	oct	115,6	gen	1,8		17	gen	-7,9	10	juliol	38,0	13,22	62	
Sta. M. de Besora	92	857,7	18	agost	47,2	agost	156,7	gen	3,2			gen							
Malla (Torrellebreta)	96	655,5	25	set	35,3	oct	111,3	gen	1,1	52	17	gen	-8,0	20	juliol	36,5	12,93	83	
Manlleu	85	633,2	13	oct	33,8	oct	116,4	gen	1,2	88	17	gen	-7,6	20	juliol	37,2	13,17	60	
Muntanyola	106	635,4	18	juny	44,1	nov	114,7	gen	2,2		16	feb	-4,2	3	set	33,9	12,62	26	
Olost del Lluçanès	122	731,9	9	set	93,7	set	132,8	gen	15,3	28	17	gen	-8,6	10	juliol	37,6	13,17	93	
Oristà	112	608,1	9	set	64,0	set	122,7	gen	6,1		16	gen	-8,3	20	juliol	38,8	-	76	
Prats de Lluçanès	107	657,4	9	set	97,0	set	127,0	gen	6	20	17	gen	-7,5	2	juliol	35,5	11,51	44	
Roda	100	584,6	17	agost	38,7	oct	102,5	gen	0,6	110	17	gen	-8,7	20	juliol	38,5	14,34	63	
Rupit	127	763,0	25	set	45,1	abril	112,2	gen	2,2		17	gen	-8,4	30	juliol	34,1	10,14	78	
Sentfons (La Guixa)	121	633,2	13	oct	48,2	oct	115,7	gen	3	88	17	gen	-8,2	20	juliol	37,3	13,64	69	
St. Boi de Lluçanès	96	578,9	4	oct	27,0	oct	140,6	gen	4,2		17	gen	-7,0	20	juliol	35,1	13,03	38	
Sta. Eulàlia de Riuprimer	89	618,8	27	juliol	38,4	abril	97,4	gen	1,4		17	gen	-6,1	4	set	35,7	12,84	40	
St. Hipòlit de Voltregà	102	634,3	23	Set	50,9	set	130,3	gen	1,4		17	gen	-6,5	20	juliol	38,0	14,22	64	
St. Julià de Vilatorrada											17	gen	-7,8						
St. Pere de Torelló	104	764,4	9	set	54,0	agost	116,2	gen	2,8		17	gen	-6,1	20	juliol	36,8	13,98	39	
Taradell	111	733,2	10	set	64,4	set	103,4	gen	2,2		17	gen	-5,6	20	juliol	35,8	13,09	36	
Tavernoles	117	710,6	10	set	48,6	set	111,8	gen	1,2	45	17	gen	-6,0	20	juliol	36,3	13,09	42	
Torelló	106	716,4	16	agost	59,5	set	152,9	gen	1	16	17	gen	-6,8	20	juliol	36,4	12,96	52	
Vic	122	641,3	27	juliol	55,2	oct	100,7	gen	1,8	91	17	gen	-7,7	20	juliol	37,4	13,89	56	
Vidrà	120	895,9	17	agost	54,0	agost	136,6	gen	3,9		17	gen	-5,5	30	juliol	33,1		35	
Viladrau	129	862,7	5	abril	51,2	abril	143,8	gen	0,9		17	gen	-9,3	30	juliol	35,5	11,96	50	
Calldetenes	88	560,0	23	nov	44,8	nov	92,2	gen	2,2		17	gen	-7,4	20	juliol	36,2	13,21	56	
Bellmunt	103	837,9	23	nov	42,2	agost	138,4	gen	8,8		0					0,0	-		
Collsuspina	124	730,9	25	nov	55,6	oct	132,7	gen	3,5	62	17	gen	-7,6	8	agost	35,0	12,76	54	
El Brull	78	749,5	22	nov	46,0	nov	123,5	gen	2		0								
Ciuret (Vidrà)	101	951,3	23	nov	50,1	nov	137,8	gen	6,4		0								
Sau	89	540,4	21	abril	32,0	abril	89,4	gen	2,6		17	gen	-7,0	3	agost	36,2			
St. Bartomeu del Grau	71	755,0	27	juliol	77,0	oct	113,0	gen	2		0								
Lluçà	70	749,2	4	oct	53,0	oct	178,0	gen	3		0								
St. Vicenç de T. (Borgonyà)	74	712,2	16	agost	57,5	oct	129,6	gen	0		11	gen	-4,1	3	agost	38,2			33
Vilanova de Sau	70	546,2	17	agost	25,0	abril	71,0	gen	1,5										
Malla	75	657,2	18	juny	58,0	oct	106,3	gen	2,5										

XMO (Xarxa Meteorològica d'Osona). Coordinació: Anna Jiménez, Manel Dot, Edu Voltas

